

6 Typologie vlastnictví v oblasti hmotného kulturního dědictví, vazby soukromého a veřejného sektoru v kultuře

Ing. Martin Zelený, Ph.D.

Katedra arts managementu, FPH VŠE v Praze

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MSMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Kulturní dědictví

- *to, co bylo minulými generacemi chráněno a předáno do současnosti a zároveň i to, co i významná část současné populace chce předat generacím budoucím (Hewison, 1989)*
- *všechno to, co lidé chtějí chránit (Howard, 2003)*
- *souhrn hmotných a nehmotných hodnot, děl a kulturních vztahů, které vznikly v minulosti, ale svým vznikem a významem přispívají k vytváření soudobých kulturních a společenských hodnot (Mockovčíaková, 2010)*
- *symbolická reprezentace identity představovaná hmotnými artefakty vztaženými ke komunitě lidí (Smith, 2006)*
- *soubor kulturních prvků, tj. artefaktů, sociokulturních regulativů (zejména hodnot, norem a kulturních vzorců) a idejí, jež jsou jako trvalé kolektivní vlastnictví a všeobecně sdílený výsledek materiální a duchovní činnosti členů určitého společenství lidí předávány následujícím pokolením jako specifický typ dědictví (Soukup, 2000)*
- *mezigenerační most (Mannheim, 1918)*

- konfigurace **kulturních prvků**, tj. artefaktů, sociokulturních regulativů (zejména hodnot, norem a kulturních vzorců) a **idejí**, jež jsou jako trvalé kolektivní vlastnictví a všeobecně sdílený výsledek materiální a duchovní činnosti členů určité kultury předávány jako specifický typ dědictví (**Patočka – Heřmanová, 2008**)
- **funkce** kultivační, identifikační, integrační, reprezentační, ekonomická

Kulturní dědictví hmotné

v materiální rovině architektonická díla, stavby a skupiny staveb všeobecné hodnoty, umělecká díla, prvky archeologické povahy, místa a prostranství hodnotná z historického, estetického, etnologického a antropologického pohledu;

v nemateriální rovině soubory kulturních hodnot (jazyk, literatura, filosofie, náboženství, tradice, zvyky, znalosti a dovednosti, tradiční kuchyni, hudbu a tanec), kulturní diversitu a životní styl;

*společná díla přírody a člověka (**UNESCO/NPÚ, 2006**)*

**Praha, Brno, Český Krumlov, Holašovice, Telč, Kroměříž,
Kutná Hora, Lednice, Litomyšl, Olomouc, Třebíč, Žďár n. Sázavou**

NPÚ, KP, NP

Municipální vs. Soukromý sektor

- veřejné poskytování vede k negativní uniformitě v produkci a spotřebě
- vzniká nebezpečí ztráty odpovědnosti za sebe sama – riziko tzv. morálního hazardu
- dochází ke vzniku nebezpečí neefektivnosti, díky neoprávněnému zařazení do veřejného sektoru, případně může docházet k alokační a produkční neefektivnosti
- dochází k tzv. efektu přetížení, poskytování statků je vázáno na kapacitu kulturního zařízení
- vzniká i možnost nadspotřeby a ztráty z ní, díky přerušení vazby mezi „placením“ a spotřebou se spotřebitel nemusí chovat efektivně
- trh degraduje kulturní hodnoty na pouhé prostředky k dosažení zisku, přestože jejich hodnota je podstatně vyšší, jejich užitek není jednostranný, naopak dochází k dvojité užitečnosti služby, pro autora, kterému umožní vyjádřit city, myšlenky a tvůrčí invenci a pro spotřebitele, kterému je poskytnuto vyšší uspokojení prostřednictvím relaxace a katarze
- při zajišťování těchto statků trhem, může dojít k nedostatečnému objemu kulturní produkce
- veřejnou podporu si kulturní statky žádají také z důvodů dalších pozitivních externalit, které z nich plynou – multiplikačních efektů

(Škarabelová a kol., 2007)

Movité

- **Národní muzeum**, Národní technické muzeum, Památník národního písemnictví, Moravské zemské muzeum, Muzeum umění Olomouc, **Národní galerie v Praze**, Uměleckoprůmyslové museum v Praze, Moravská galerie v Brně, Národní filmový archiv, Technické muzeum v Brně, Slezské zemské muzeum, Husitské muzeum v Táboře, Muzeum romské kultury v Brně, Valašské muzeum v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm, Muzeum Jana Amose Komenského v Uherském Brodě, Muzeum skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou, Muzeum loutkářských kultur v Chrudimi, Památník Lidice, Národní knihovna ČR, Moravská zemská knihovna v Brně, Knihovna a tiskárna pro nevidomé K. E. Macana

Nemovitě

Typologie využití

- Stabilizované ekonomické projekty
- Krátkodobé ekonomické projekty
- Památka jako kapitál
- Individuální ekonomické projekty

Zdroje

Hewison, R. (1989). Heritage: an interpretation. *Heritage interpretation*, 1, 15-23.

Howard, P. (2003). Heritage. *Management, interpretation, identity*.

Mannheim, K. (1918). *Lélek és Kultura*.

Mockovčiaková, A. (2010). *Financování kultury z veřejných rozpočtů v roce 2009-2010*.

Národní památkový ústav (2006): *Mezinárodní dokumenty o ochraně kulturního dědictví. Úmluva o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví*. Národní památkový ústav. Ústřední pracoviště, Praha, 238 s.

PATOČKA, J., & HEŘMANOVÁ, E. (2008). *Lokální a regionální kultura v České republice*. ASPI Wolters Kluwer, Praha, 2008.

Smith, L. (2006). *Uses of heritage*. Routledge.

Soukup, V. (2000). *Přehled antropologických teorií kultury*. Portál.

Škarabelová, S., Beránková, J., & Rektořík, J. (2007). *Ekonomika kultury a masmédií*. Ekonomicko-správní fakulta, MU.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Toto dílo podléhá licenci Creative Commons
Uveďte původ – Zachovejte licenci 4.0 Mezinárodní.

